GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2022 m. liepos 14 d.[1]

Byla C-237/21

Generalstaatsanwaltschaft München
dalyvaujant
S. M.

(*Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 18 ir 21 straipsniai – Trečiosios valstybės pateiktas prašymas dėl Europos Sąjungos piliečio ekstradicijos siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę – Prašomoji valstybė narė, draudžianti savo piliečių ekstradiciją – Laisvo judėjimo apribojimas – Pateisinimas, grindžiamas tikslu išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos – Proporcingumas – Įsipareigojimas vykdyti ekstradiciją pagal tarptautinę sutartį“

I. Įvadas

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 ir 21 straipsnių išaiškinimo. Jis pateiktas nagrinėjant ekstradicijos prašymą, kurį Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos pateikė Vokietijos Federacinės Respublikos valdžios institucijoms, dėl Serbijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kroatijos piliečio S. M. išdavimo siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

2. Šis prašymas priskiriamas prie 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*[2] suformuotos jurisprudencijos dėl Europos Sąjungos piliečių, pasinaudojusių teise laisvai judėti kitose nei jų pilietybės Sąjungos valstybėse narėse, ekstradicijos į trečiąsias valstybes, kai tose valstybėse narėse egzistuoja taisyklė, draudžianti vykdyti savo piliečių ekstradiciją už Sąjungos ribų. Iš Teisingumo Teismui pateiktų bylų galima išskirti, viena vertus, bylas, susijusias su ekstradicijos prašymu baudžiamojo persekiojimo tikslais, kuriose buvo priimtas Sprendimas *Petruhhin*, 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Pisciotti*[3], 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Ruska Federacija*[4], 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į*

1 Originalo kalba: prancūzų.

2 C-182/15, toliau – Sprendimas *Petruhhin*, EU:C:2016:630.

3 C-191/16, toliau – Sprendimas *Pisciotti*, EU:C:2018:222.

4 C-897/19 PPU, toliau – Sprendimas *Ruska Federacija*, EU:C:2020:262.

Ukrainą)[5] ir 2017 m. rugsėjo 6 d. Nutartis *Peter Schotthöfer & Florian Steiner*[6], ir, kita vertus, bylą, susijusią su ekstradicijos prašymu siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, kurioje buvo priimtas 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimas *Raugevicius*[7].

3. Šioje jurisprudencijoje ekstradicijos srityje Teisingumo Teismas pritaikė tai, kas buvo nuspręsta 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendime *Grzelczyk*[8], t. y. kad „Sąjungos pilietybe siekiama suteikti valstybių narių piliečiams esminį statusą, leidžiantį tiems, kurie yra tokioje pačioje situacijoje, būti vienodai teisiškai vertinamiems, nesvarbu, kokia jų pilietybė, ir nepažeidžiant šioje srityje aiškiai nustatytų išimčių[9]“. Tai paskatino Teisingumo Teismą reikalauti, kad savo piliečių ekstradicijos neleidžianti valstybė narė patikrintų, ar egzistuoja ekstradicijai alternatyvių priemonių, kai jai pateikiamas trečiosios valstybės prašymas dėl kitos valstybės narės piliečio, pasinaudojusio teise laisvai judėti, ekstradicijos.

4. Savo prašymu priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas prašo Teisingumo Teismo paaiškinti, kaip reikia suprasti Sprendimą *Raugevicius* ir kaip tame sprendime išdėstytas nuostatas galima suderinti su valstybių narių įsipareigojimais pagal 1957 m. gruodžio 13 d. Paryžiuje pasirašytą Europos konvenciją dėl ekstradicijos[10].

5. Tame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad SESV 18 ir 21 straipsnius reikia aiškinti taip, kad trečiajai valstybei ne baudžiamojo persekiojimo tikslais, bet siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę pateikus ekstradicijos prašymą dėl Sąjungos piliečio, pasinaudojusio teise laisvai judėti, prašomoji valstybė narė, pagal kurios nacionalinę teisę draudžiama taikyti jos piliečių ekstradiciją už Sąjungos ribų tam, kad būtų įvykdyta bausmė, ir numatyta galimybė tokią užsienyje paskirtą bausmę atlikti jos teritorijoje, privalo šiam Sąjungos piliečiui, nuolat gyvenančiam jos teritorijoje, užtikrinti vienodą, kaip ir savo piliečių, vertinimą ekstradicijos klausimais[11].

6. Reikia patikslinti, kad byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Raugevicius*, prašomoji valstybė narė, t. y. Suomija, pateikė deklaraciją pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos, kuri jai leido atsisakyti vykdyti ne tik savo piliečių, bet ir jos teritorijoje gyvenančių kitų valstybių piliečių ekstradiciją. Skirtingai nei Suomijos Respublika, Vokietijos Federacinė Respublika pateikė deklaraciją, pagal kurią terminas „piliečiai“, kaip jis suprantamas pagal šią konvenciją, apima tik šios valstybės narės piliečius. Būtent dėl šių aplinkybių skirtumo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl Teisingumo Teismo sprendime *Raugevicius* pateikto išaiškinimo taikymo šioje byloje, nes, atsižvelgiant į ribotą Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracijos pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos apimtį, šios valstybės narės atsisakymas vykdyti kitos valstybės narės piliečio, nuolat gyvenančio jos teritorijoje, ekstradiciją galėtų prieštarauti šiai konvencijai.

7. Siekdamas atsakyti į šį klausimą, šioje išvadoje paaiškinsiu priežastis, dėl kurių manau, kad Sprendimas *Raugevicius* neturėtų būti suprantamas kaip įpareigojantis prašomąją valstybę narę automatiškai ir absoliučiai atsisakyti vykdyti ekstradiciją siekiant, kad kitos valstybės narės pilietis, nuolat gyvenantis jos teritorijoje, atliktų bausmę, nes tai prieštarauja įsipareigojimui pagal

5 C-398/19, toliau – Sprendimas *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)*, EU:C:2020:1032.

6 C-473/15, EU:C:2017:633.

7 C-247/17, EU:C:2018:898, toliau – Sprendimas *Raugevicius*.

8 C-184/99, EU:C:2001:458.

9 To sprendimo 31 punktas.

10 Toliau – Europos konvencija dėl ekstradicijos.

11 Žr. Sprendimą *Raugevicius* (50 punktas ir rezoliucinė dalis).

Europos konvenciją dėl ekstradicijos. Mano nuomone, tai, ką Teisingumo Teismas konstatavo tame sprendime, veikiau reiškia, kad prašomoji valstybė narė pagal SESV 18 ir 21 straipsnius privalo aktyviai siekti išsiaiškinti, ar egzistuoja ekstradicijai alternatyvi priemonė, mažiau ribojanti Sąjungos piliečio, dėl kurio pateiktas ekstradicijos prašymas, naudojimąsi teise laisvai judėti ir apsigyventi. Jei, nepaisant prašomosios valstybės narės kreipimosi į prašančiąją trečiąją valstybę, ekstradicijai alternatyvi priemonė negali būti rasta, minėtų straipsnių, mano nuomone, negalima aiškinti taip, kad pagal juos prašomajai valstybei narei draudžiama vykdyti šio Sąjungos piliečio ekstradiciją.

II. Teisinis pagrindas

A. Europos konvencija dėl ekstradicijos

8. Europos konvencijos dėl ekstradicijos 1 straipsnyje nustatyta:

„Konvenciją sudarančios Šalys, vadovaudamosi Konvencijoje nustatytomis taisyklėmis, įsipareigoja perduoti viena kitai visus asmenis, kuriems prašančiosios Šalies kompetentinga valdžia kelia bylą arba kurių minėta Šalis reikalauja, kad galima būtų įvykdyti nuosprendį arba tuos asmenis sulaikyti.“

9. Šios konvencijos 6 straipsnyje „Piliečių ekstradicija“ nustatyta:

„1. a) Konvenciją pasirašiusioji Šalis turi teisę atsisakyti išduoti savo piliečius;

b) deklaracijoje, sudarytoje ratifikavimo arba prisijungimo dokumento pasirašymo metu, kiekviena Šalis, neviršydama šios Konvencijos, gali apibrėžti terminą „piliečiai“;

<…>“

10. 1976 m. spalio 2 d. deponuodama ratifikavimo dokumentą Vokietijos Federacinė Respublika paskelbė tokią minėtos konvencijos 6 straipsnyje nurodytą deklaraciją:

„Vokietijos piliečių ekstradicija iš Vokietijos Federacinės Respublikos į užsienio valstybę draudžiama pagal [1949 m. gegužės 23 d. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucija) [12]] 16 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį, todėl bet kuriuo atveju turi būti atsisakyta juos išduoti.

Sąvoka „piliečiai“, kaip tai suprantama pagal Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, apima visus vokiečius, kaip jie suprantami pagal Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucijos 116 straipsnio 1 dalį.“

[12] *BGBl.*, 1949 I, p. 1, toliau – Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucija.

B. Vokietijos teisė

1. Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucija

11. Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucijos 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Joks vokietis negali būti perduotas užsienio valstybei. Įstatyme gali būti numatytos ekstradicijai į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ar tarptautiniam teismui taikomos išimtys, jei užtikrinami teisinės valstybės principai.“

12. Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucijos 116 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šioje Konstitucijoje vokietis, jei teisės aktuose nenustatyta kitaip, yra asmuo, kuris turi Vokietijos pilietybę, arba vokiečių tautybės pabėgėlis ar perkeltasis asmuo arba jo sutuoktinis ar tiesiosios žemutinės linijos giminaitis, kuris buvo priimtas į Vokietijos Reicho teritoriją po 1937 m. gruodžio 31 d.“

2. Įstatymas dėl tarptautinės tarpusavio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose

13. Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinoje 1982 m. gruodžio 23 d. *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Įstatymas dėl tarptautinės tarpusavio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose)[13] redakcijoje[14] yra nuostatų dėl tarpusavio pagalbos vykdant užsienio teismų sprendimus Vokietijoje.

14. IRG 48 straipsnyje nustatyta:

„Tarpusavio teisinė pagalba baudžiamajame procese gali būti teikiama vykdant užsienyje įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu paskirtą bausmę ar bet kokią kitą sankciją. <…>“

15. Pagal IRG 57 straipsnio 1 dalį užsienio teismo nuosprendžiu paskirta bausmė gali būti vykdoma Vokietijoje, tik jei ir tiek, kiek nuosprendį priėmusi valstybė su tuo sutinka.

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

16. 2020 m. lapkričio 5 d. Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos, remdamosi Europos konvencija dėl ekstradicijos, paprašė Vokietijos Federacinės Respublikos įvykdyti S. M. ekstradiciją siekiant, kad būtų įvykdyta 2017 m. kovo 24 d. Bosanskos Krupos (Bosnija ir Hercegovina) municipalinio teismo nuosprendžiu už korupciją paskirta šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Vokietijos valdžios institucijos informavo Kroatijos valdžios institucijas apie šį prašymą.

17. S. M. yra Serbijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kroatijos pilietis ir nuo 2017 m. su sutuoktine gyvena Vokietijoje. Jis ten dirba nuo 2020 m. gegužės 22 d. ir dabar yra laisvėje po to, kai buvo suimtas ekstradicijos tikslu.

[13] *BGBl.* 1982 I, p. 2071.

[14] 1994 m. birželio 27 d. paskelbta versija (*BGBl.* 1994 I, p. 1537), paskutinį kartą iš dalies pakeista 2020 m. lapkričio 23 d. įstatymo 1 straipsniu (*BGBl.* 2020 I, p. 2474), toliau – IRG.

18. *Generalstaatsanwaltschaft München* (Miuncheno generalinė prokuratūra, Vokietija), remdamasi Sprendimu *Raugevicius*, paprašė pripažinti S. M. ekstradiciją negalima.

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, šio Miuncheno generalinės prokuratūros prašymo pagrįstumas priklauso nuo to, ar SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama vykdyti Sąjungos piliečio ekstradiciją, net jei pagal tarptautines sutartis prašomoji valstybė narė privalo jį išduoti.

20. Jis mano, kad į šį klausimą nebuvo atsakyta Sprendime *Raugevicius*, nes byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, prašomoji valstybė narė, t. y. Suomijos Respublika, trečiosios valstybės, t. y. Rusijos Federacijos, atžvilgiu turėjo teisę neišduoti reikalaujamo asmens. Iš tiesų Suomijos Respublika turėjo galimybę, kaip numatyta Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies a punkte, atsisakyti vykdyti savo piliečių ekstradiciją. Reikia akcentuoti tai, kad pasinaudojusi šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punkte suteikta galimybe ši valstybė narė 1971 m. gegužės 12 d. prisijungimo deklaracijoje nusprendė apibrėžti terminą „piliečiai“, kaip jis suprantamas pagal minėtą konvenciją, kaip apimantį „Suomijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos ir Švedijos piliečius bei šiose valstybėse gyvenančius užsieniečius“. Kadangi reikalaujamas asmuo pateko į šios apibrėžties taikymo sritį, Suomijos Respublika galėjo atsisakyti išduoti šį asmenį, nepažeisdama pagal tarptautines sutartis jai tenkančių įsipareigojimų trečiajai valstybei, pateikusiai ekstradicijos prašymą.

21. Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas susiduria su skirtinga situacija atsižvelgiant į tarptautinę teisę. Pasinaudojusi Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybe Vokietijos Federacinė Respublika, 1976 m. spalio 2 d. deponuodama savo ratifikavimo dokumentą, pateikė deklaraciją, kurioje sąvoka „piliečiai“ apima tik Vokietijos pilietybę turinčius asmenis ir nėra taikoma asmenims, nuolat gyvenantiems jos teritorijoje.

22. Šis teismas priduria, kad dėl S. M. ekstradicijos tenkinamos Europos konvencijoje dėl ekstradicijos numatytos sąlygos ir kad nėra kliūčių šiai ekstradicijai. Konkrečiai kalbant, ši ekstradicija ir aktai, kuriais ji grindžiama, atitinka Vokietijos Federacinėje Respublikoje taikytinus minimalius tarptautinės teisės standartus ir nepažeidžia privalomų konstitucinių principų ar privalomo pagrindinių teisių apsaugos lygio.

23. Vis dėlto minėtam teismui kyla abejonių dėl to, ar pagal SESV 18 ir 21 straipsnius draudžiama vykdyti S. M. ekstradiciją į Bosniją ir Hercegoviną, nors šis asmuo nepatenka į sąvokos „piliečiai“, kaip ji suprantama pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos, taikymo sritį, o Vokietijos Federacinė Respublika negali taikyti Teisingumo Teismo sprendime *Raugevicius* padarytos išvados, nepažeisdama jai pagal šią konvenciją tenkančių įpareigojimų Bosnijos ir Hercegovinos atžvilgiu.

24. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat patikslina, kad Vokietijoje galėtų būti įvykdyta Bosanskos Krupos (Bosnija ir Hercegovina) municipalinio teismo skirta laisvės atėmimo bausmė. Kadangi S. M. jau yra Vokietijos teritorijoje, Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencija[15], kurią ratifikavo tiek Vokietijos Federacinė Respublika, tiek Bosnija ir Hercegovina, neturi reikšmės. Taigi šis bausmės vykdymas būtų reglamentuojamas IRG 48 ir paskesniais straipsniais ir nebūtų nereikalaujama, kad atitinkamas asmuo turėtų Vokietijos pilietybę ar duotų savo sutikimą.

[15] Europos Tarybos Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencija, pateikta pasirašyti Strasbūre 1983 m. kovo 21 d., STE Nr. 112.

25. Vis dėlto pagal IRG 57 straipsnio 1 dalį Vokietijoje gali būti vykdoma Bosanskos Krupos (Bosnija ir Hercegovina) municipalinio teismo paskirta laisvės atėmimo bausmė, tik jei ir tiek, kiek nuosprendį priėmusi trečioji valstybė su tuo sutinka. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad taip nėra nagrinėjamu atveju, nes Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos paprašė, kad būtų įvykdyta S. M. ekstradicija, o ne kad Vokietijos valdžios institucijos perimtų jam paskirtos bausmės vykdymą.

26. Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar trečiosios šalies prašymas dėl Sąjungos piliečio ekstradicijos siekiant įvykdyti bausmę, pateiktas vadovaujantis [Europos konvencija dėl ekstradicijos], pagal [Sprendime *Raugevicius*] išdėstytus principus, susijusius su SESV 18 ir 21 straipsnių taikymu, gali būti atmetamas ir tuo atveju, jei prašomoji valstybė narė pagal šią konvenciją privalo išduoti Sąjungos pilietį pagal tarptautinę teisę, nes terminą „piliečiai“ pagal [minėtos] konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą ji apibrėžė kaip apimantį tik jos pačios piliečius ir neapimantį kitų Sąjungos piliečių?“

27. Rašytines pastabas pateikė Ispanijos, Kroatijos, Lietuvos, Lenkijos vyriausybės ir Europos Komisija. 2022 m. balandžio 26 d. įvyko posėdis, per kurį buvo išklausytos Miuncheno generalinė prokuratūra, Vokietijos, Čekijos ir Ispanijos vyriausybės ir Komisija.

IV. Analizė

28. Prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo patikslinti savo Sprendimo *Raugevicius* apimtį tuo atveju, jei, šio teismo teigimu, reikalaujamo asmens ekstradicijos neįvykdymas prieštarautų prašomosios valstybės narės įsipareigojimui išduoti šį asmenį pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos.

29. Šis klausimas didžiąja dalimi susijęs su skirtumu tarp aplinkybių, susiklosčiusių byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Raugevicius*, ir šios bylos aplinkybių, kiek tai susiję su įsipareigojimais, kylančiais pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos. Kaip jau nurodžiau, šis skirtumas susijęs su sąvokos „piliečiai“, kaip ji suprantama pagal šią konvenciją, apibrėžtimi, kuri šioje byloje yra siauresnė, nes, remiantis Vokietijos Federacinės Respublikos pateikta deklaracija pagal minėtos konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, apima tik Vokietijos pilietybę turinčius asmenis. Vadinasi, kitaip nei byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Raugevicius*, Vokietijos Federacinės Respublikos atsisakymas įvykdyti S. M. ekstradiciją į Bosniją ir Hercegoviną galėtų prieštarauti pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos šiai valstybei narei tenkantiems įsipareigojimams.

30. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 18 ir 21 straipsnius reikia aiškinti taip, kad, norint atsakyti į trečiosios valstybės ekstradicijos prašymą, pateiktą siekiant įvykdyti šioje valstybėje paskirtą bausmę, kitos nei prašomosios valstybės narės piliečiams turi būti taikoma taisyklė, pagal kurią pastarajai valstybei narei draudžiama išduoti savo piliečius, nepaisant ekstradicijos įsipareigojimo, kurio pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos privalo laikytis prašomoji valstybė narė.

31. Nors nacionalinio teismo klausimas grindžiamas prielaida, kad gali egzistuoti nesuderinamumas tarp Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl Sąjungos piliečių, pasinaudojusių teise laisvai judėti kitoje nei savo pilietybės valstybėje narėje, ekstradicijos ir

Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracijos, pateiktos pagal Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, pagal kurią tik Vokietijos piliečiams suteikiama apsauga nuo ekstradicijos, vis dėlto įrodysiu, kad yra priešingai, t. y. kad šiuo klausimu nėra jokio prieštaravimo.

32. Šiuo tikslu priminsiu, kad, nors Teisingumo Teismas leido, kad laisvo judėjimo teise pasinaudojęs Sąjungos pilietis galėtų būti apsaugotas nuo ekstradicijos į trečiąją valstybę, vis dėlto šiam piliečiui nesuteikė automatinės ir absoliučios teisės nebūti išduotam už Sąjungos teritorijos ribų, o veikiau nustatė pareigą prašomajai valstybei narei aktyviai ieškoti ekstradicijai alternatyvios priemonės, kuri mažiau ribotų to piliečio naudojimąsi laisvo judėjimo ir apsigyvenimo teise, kai pateikiamas prašymas dėl jo ekstradicijos. Iš to padarysiu išvadą, kad dėl sutartinės teisės ypatumų, kaip matyti iš pagrindinės bylos aplinkybių, prašomoji valstybė narė neatsiduria keblioje padėtyje, nei kiek tai susiję su įsipareigojimu išduoti nuteistąjį asmenį pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos, nei kiek tai susiję su jos pareigomis pagal SESV 18 ir 21 straipsnius, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

33. Reikia priminti, kad Sprendime *Petruhhin*, susijusiame, kaip ir ši byla, su ekstradicijos prašymu, gautu iš trečiosios valstybės, su kuria Sąjunga nėra sudariusi jokio susitarimo dėl ekstradicijos, Teisingumo Teismas konstatavo, kad, kai tokio susitarimo nesudaryta, normų dėl ekstradicijos nustatymas priklauso valstybių narių kompetencijai, o situacijos, patenkančios į SESV 18 straipsnio, siejamo su SESV nuostatomis dėl Sąjungos pilietybės, taikymo sritį, apima, be kita ko, situacijas, susijusias su naudojimusi SESV 21 straipsnyje įtvirtinta laisve judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje [16].

34. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad valstybės narės pilietis, taigi turintis Sąjungos piliečio statusą, kuris pasinaudojo teise laisvai judėti ir teisėtai gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį [17]. Tad dėl savo, kaip Sąjungos piliečio, statuso valstybės narės pilietis, gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis SESV 21 straipsnio 1 dalimi ir patenka į Sutarčių taikymo sritį, kaip apibrėžta SESV 18 straipsnyje, kuriame įtvirtintas nediskriminavimo dėl pilietybės principas [18].

35. Šiai išvadai neturi jokios įtakos aplinkybė, kad prašomas išduoti asmuo turi ir trečiosios valstybės, prašančios jį išduoti, pilietybę [19].

36. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad valstybės narės nacionalinės teisės normos dėl ekstradicijos, kuriose įtvirtinamas skirtingas požiūris, atsižvelgiant į tai, ar prašomas išduoti asmuo yra šios, ar kitos valstybės narės pilietis, nes pagal šias normas kitų valstybių narių piliečiams, teisėtai gyvenantiems prašomosios valstybės teritorijoje, nesuteikiama apsauga nuo ekstradicijos, kuria naudojasi pastarosios valstybės piliečiai, gali paveikti pirmųjų piliečių teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje [20]. Taigi darytina išvada, kad nevienodas

[16] Žr., be kita ko, Sprendimą *Petruhhin* (30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (28 punktas).

[17] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[18] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[19] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[20] Žr., be kita, Sprendimą *Raugevicius* (28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

požiūris, dėl kurio leidžiama Sąjungos piliečio, turinčio ne prašomosios valstybės narės, o kitos valstybės narės pilietybę, ekstradicija, lemia laisvės judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje apribojimą, kaip jis suprantamas pagal SESV 21 straipsnį [21].

37. Teisingumo Teismo nuomone, toks apribojimas gali būti pateisinamas, tik jeigu jis yra pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui [22].

38. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, kad tikslas išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos yra teisėtas ir leidžia pateisinti pagrindinę laisvę, kaip antai įtvirtintą SESV 21 straipsnyje, ribojančią priemonę, tik jeigu ji yra būtina interesų, kuriuos ja siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis [23].

39. Nors Teisingumo Teismo nagrinėtose bylose galima išskirti bylas, susijusias su ekstradicijos prašymu siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, ir bylas, susijusias su ekstradicijos prašymu siekiant įvykdyti bausmę, visiems Teisingumo Teismo sprendimams būdingas bendras bruožas, t. y. įpareigoti prašomąją valstybę narę patikrinti, ar egzistuoja alternatyvi ekstradicijai priemonė, kuri mažiau ribotų reikalaujamo Sąjungos piliečio naudojimąsi teise laisvai judėti ir apsigyventi, ir tik po to, jei tokios priemonės nėra, įvykdyti to asmens ekstradiciją.

40. Taigi dėl ekstradicijos prašymo baudžiamojo persekiojimo tikslais Teisingumo Teismas pažymėjo, kad baudžiamosios teisės srityje egzistuojančių bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos mechanizmų įgyvendinimas laikantis Sąjungos teisės bet kuriuo atveju yra alternatyvi priemonė, mažiau ribojanti laisvo judėjimo teisę nei ekstradicija į trečiąją valstybę, su kuria Sąjunga nėra sudariusi ekstradicijos sutarties, ir leidžianti taip pat veiksmingai siekti tikslo kovoti su nusikaltimą padariusio asmens nebaudžiamumu [24].

41. Taigi šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad svarbu teikti pirmenybę keitimuisi informacija su valstybe nare, kurios pilietis yra reikalaujamas asmuo, tam, kad prireikus šios valstybės narės valdžios institucijoms būtų suteikta galimybė išduoti Europos arešto orderį baudžiamojo persekiojimo tikslais. Tai sutarta vadinti „*Petruhhin* mechanizmu“. Taigi, kai kita valstybė narė, kurioje šis asmuo teisėtai gyvena, gauna trečiosios valstybės narės pateiktą ekstradicijos prašymą, ji privalo informuoti minėto asmens pilietybės valstybę narę ir, jei reikia, pastarosios prašymu tą asmenį jai perduoti pagal 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos [25], iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, nuostatas [26].

[21] Žr., be kita, Sprendimą *Raugevicius* (30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[22] Žr., be kita, Sprendimą *Raugevicius* (31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[23] Žr., be kita, Sprendimą *Raugevicius* (32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[24] Žr., be kita ko, Sprendimą *Ruska Federacija* (69 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[25] OL L 190, 2002, p. 1.

[26] OL L 81, 2009, p. 24. Taip pat žr. Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42. Vis dėlto, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, galimybė, kad dėl „*Petruhhin* mechanizmo“ bus trukdoma ekstradicijos į trečiąją valstybę prašymui, suteikiant pirmenybę Europos arešto orderiui, neatsiranda automatiškai [27]. Iš tiesų Teisingumo Teismas nustatė tam tikras šio mechanizmo sąlygas ir apribojimus, skirtus užtikrinti, kad jo įgyvendinimas nepakenktų tikslui išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos.

43. Vadinasi, darytina išvada, kad siekiant išsaugoti šį tikslą „*Petruhhin* mechanizmo“ įgyvendinimas reiškia, kad valstybė narė, kurios pilietis yra asmuo, dėl kurio pateiktas ekstradicijos prašymas, pagal savo nacionalinę teisę turi jurisdikciją patraukti šį asmenį atsakomybėn dėl veikų, padarytų už jos teritorijos ribų [28]. Be to, valstybės narės, kurios pilietis yra reikalaujamas asmuo, galimai išduotas Europos arešto orderis turi būti susijęs bent jau su tomis pačiomis veikomis, kurių padarymu šis asmuo kaltinamas ir kurios nurodytos ekstradicijos prašyme [29]. Be kita ko, jei valstybė narė, kurios pilietybę turi reikalaujamas asmuo, buvo informuota prašomosios valstybės narės apie visas teisines ir faktines aplinkybes, kurias, pateikdama ekstradicijos prašymą, nurodė prašančioji trečioji valstybė, ir jei pirmoji valstybė narė neišduoda Europos arešto orderio per pagrįstą laikotarpį, antroji valstybė narė turi galėti įvykdyti šio asmens ekstradiciją [30].

44. Taigi pagal SESV 18 ir 21 straipsnius nedraudžiama, kad prašomoji valstybė narė, remdamasi savo konstitucinės teisės norma, darytų skirtumą tarp savo ir kitų valstybių narių piliečių ir leistų vykdyti pastarųjų ekstradiciją baudžiamojo persekiojimo tikslais, nors ji neleidžia savo piliečių ekstradicijos, jeigu prieš tai suteikė valstybės narės, kurios pilietis yra asmuo, kompetentingoms valdžios institucijoms galimybę reikalauti perduoti šį pilietį pagal Europos arešto orderį, tačiau ta valstybė narė nesiėmė jokių priemonių šiuo klausimu [31]. Taigi Teisingumo Teismas nesukūrė mechanizmo, leidžiančio prašomajai valstybei narei bet kokiomis aplinkybėmis atsisakyti įvykdyti Sąjungos piliečio, pasinaudojusio teise laisvai judėti, ekstradiciją į trečiąją valstybę baudžiamojo persekiojimo tikslais, tačiau nustatė reikalavimą, kad ši valstybė narė veiksmingai bendradarbiautų su šio piliečio kilmės valstybe nare, kad pastaroji galėtų pati išduoti Europos arešto orderį.

45. Apibendrinant, kaip pažymėjo generalinis advokatas E. Tanchev, nuo tada, kai buvo priimtas Sprendimas *Petruhhin*, Teisingumo Teismas daugiausia dėmesio skyrė „alternatyvos, kuria taip pat arba panašiai, kaip taikant ekstradiciją, užtikrinamas tikslas išvengti nebaudžiamumo, prieinamumui“ [32]. Vadinasi, apsauga nuo ekstradicijos, kuri pagal SESV 18 ir 21 straipsnius gali būti suteikta Sąjungos piliečiui, pasinaudojusiam teise laisvai judėti ir apsigyventi prašomojoje valstybėje narėje, galioja tik tiek, kiek ta valstybė narė gali įrodyti, kad egzistuoja ekstradicijai

[27] Žr., be kita ko, Sprendimą *Pisciotti* (54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[28] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[29] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taigi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje vadovaujamasi siekiu „išvengti paradokso, kad konsoliduojant Europos baudžiamosios teisės erdvę stiprėtų nebaudžiamumas, nors, kaip pabrėžta Sprendimo *Petruhhin* [36 ir 37 punktuose], Sąjunga savo piliečiams siūlo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę be vidaus sienų, kurioje užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas, kartu su atitinkamomis išorės sienų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemonėmis“: žr. Lenaerts, K. „L’extradition d’un citoyen de l’Union européenne vers un pays tiers à l’heure de la consolidation de l’espace pénal européen“, *Sa Justice – L’Espace de Liberté, de Sécurité et de Justice – Liber amicorum en hommage à Yves Bot*, Bruylant, Bruxelles, 2022, p. 383 ir 384.

[30] Žr., be kita ko, Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)* (53–55 punktai). Nors Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valstybei narei, kurios pilietis yra reikalaujamas asmuo, neišdavus Europos arešto orderio, prašomoji valstybė narė gali įvykdyti jo ekstradiciją, taip gali būti tik su sąlyga, kad prieš tai buvo patikrinta, kaip to reikalaujama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, ar ši ekstradicija nepažeis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnyje įtvirtintų teisių (to sprendimo 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[31] Žr. Sprendimą *Pisciotti* (56 punktas).

[32] Žr. generalinio advokato E. Tanchev išvadą byloje *Ruska Federacija* (C-897/19 PPU, EU:C:2020:128, 100 punktas).

alternatyvi priemonė, leidžianti taip pat veiksmingai, kaip ir ekstradicija, pasiekti tikslą išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos. Jei tokios priemonės nėra, pagal Sąjungos teisę nebedraudžiama reikalaujamo Sąjungos piliečio ekstradicija.

46. Prašomosios valstybės narės, privalančios patikrinti, ar egzistuoja ekstradicijai alternatyvi priemonė, kuri būtų tokia pat veiksminga kaip ekstradicija siekiant tikslo išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos, logika, mano nuomone, turi būti tokia pati kaip ir tada, kai prašoma vykdyti ekstradiciją ne baudžiamojo persekiojimo tikslais, o siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę. Dėl to, mano nuomone, Teisingumo Teismas turi patikslinti savo Sprendimo *Raugevicius*, kuris iki šiol yra vienintelis, susijęs su pastarajai kategorijai priklausančiu ekstradicijos prašymu, taikymo sritį.

47. Iš tikrųjų iš šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad galimai egzistuojantis prieštaravimas tarp Sąjungos teisės ir tarptautinės teisės grindžiamas Sprendimo *Raugevicius* aiškinimu, iš kurio išplaukia, kad Sąjungos piliečiui, nuolat gyvenančiam prašomojoje valstybėje narėje, turėtų būti automatiškai ir absoliučiai suteikta tokia pat apsauga nuo ekstradicijos, kokia suteikiama šios valstybės narės piliečiams. Vis dėlto toks Sprendimo *Raugevicius* aiškinimas man atrodo klaidingas, nes Teisingumo Teismas nustatė, kad prašomojoje valstybėje narėje nuolat gyvenančiam Sąjungos piliečiui suteikiama apsauga nuo ekstradicijos siekiant įvykdyti bausmę priklauso nuo to, ar tas pilietis galės atlikti bausmę tos valstybės narės teritorijoje, kad nebūtų pakenkta tikslui išvengti reikalaujamo asmens nebaudžiamumo rizikos.

48. Tame sprendime Teisingumo Teismas rėmėsi išvada, kad laikant, jog Denis Raugevičius yra Suomijoje nuolat gyvenantis užsienio pilietis, kaip jis suprantamas pagal Suomijos teisės aktus dėl tarptautinio bendradarbiavimo vykdant tam tikras baudžiamosios teisės sankcijas [33], iš šių teisės aktų matyti, kad D. Raugevičius gali Suomijos teritorijoje atlikti Rusijoje jam paskirtą bausmę, jei pastaroji valstybė ir pats D. Raugevičius su tuo sutinka [34]. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad atsižvelgiant į tikslą išvengti nebaudžiamumo rizikos, pirma, Suomijos piliečiai ir, antra, kitų valstybių narių piliečiai, kurie nuolat gyvena Suomijoje ir gali įrodyti tam tikrą integracijos į minėtos valstybės narės visuomenę lygį, atsiduria panašioje situacijoje [35].

49. Toliau remdamasis šiomis išvadomis Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal SESV 18 ir 21 straipsnius reikalaujama, kad kitų valstybių narių piliečiai, kurie nuolat gyvena Suomijoje ir dėl kurių trečioji valstybė pateikia ekstradicijos prašymą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, turėtų galimybę pasinaudoti Suomijos piliečiams taikomu ekstradicijos draudimu ir tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir pastarieji galėtų atlikti savo bausmę Suomijos teritorijoje [36]. Kitaip tariant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad kitų valstybių narių piliečiai, kurie nuolat gyvena Suomijoje, yra taip gerai integravęsi į šią priimančiąją valstybę narę, kad ten turi tokią pat teisę kaip ir šios valstybės narės piliečiai pasinaudoti taisykle, leidžiančia pastariesiems atlikti trečiojoje valstybėje narėje paskirtą bausmę tos valstybės narės teritorijoje [37].

[33] Žr. Sprendimą *Raugevicius* (41 punktas).

[34] Žr. Sprendimą *Raugevicius* (42 punktas).

[35] Žr. Sprendimą *Raugevicius* (46 punktas). Vis dėlto Teisingumo Teismas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nurodė patikrinti, ar D. Raugevičius patenka į šią kitų valstybių narių piliečių kategoriją. Mano nuomone, taip pat turėtų būti ir šioje byloje siekiant išsiaiškinti, ar S. M. gali būti laikomas nuolat gyvenančiu Vokietijoje.

[36] Žr. Sprendimą *Raugevicius* (47 punktas).

[37] Žr. Lenaerts, K. „L'extradition d'un citoyen de l'Union européenne vers un pays tiers à l'heure de la consolidation de l'espace pénal européen", *Sa Justice – L'Espace de Liberté, de Sécurité et de Justice – Liber amicorum en hommage à Yves Bot*, Bruylant, Bruxelles, 2022, p. 386.

50. Be to, iš Sprendimo *Raugevicius* matyti, kad, kai nagrinėjamas trečiosios valstybės pateiktas ekstradicijos prašymas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, ekstradicijai alternatyvią priemonę, mažiau ribojančią prašomojoje valstybėje narėje nuolat gyvenančio Sąjungos piliečio naudojimąsi teisę laisvai judėti ir apsigyventi, gali sudaryti galimybė, kad ši bausmė būtų atlikta šios valstybės narės teritorijoje. Taip tikslas sudaryti palankesnes sąlygas nuteistųjų asmenų socialinei reintegracijai po to, kai jų bausmė įvykdoma, atitinka tikslą išvengti kitos valstybės narės nei prašomoji valstybė narė piliečių nebaudžiamumo rizikos. Šiuo klausimu pažymiu, kad Sprendimo *Raugevicius* rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismas susieja pareigą, tenkančią prašomajai valstybei narei pagal SESV 18 ir 21 straipsnius, užtikrinti, kad jos teritorijoje nuolat gyvenantis Sąjungos pilietis ekstradicijos srityje būtų vertinamas lygiai taip pat, kaip ir jos pačios piliečiai, su sąlyga, kad ši valstybė narė numato galimybę atlikti trečiosios valstybės paskirtą laisvės atėmimo bausmę tos valstybės narės teritorijoje [38].

51. Kadangi, kaip ir Suomijos teisės atveju, pagal prašomosios valstybės narės teisę laisvės atėmimo bausmės, kurią paskyrė prašančioji trečioji valstybė, vykdymas jos teritorijoje priklauso nuo tos trečiosios valstybės sutikimo, ekstradicijai alternatyvios priemonės, leidžiančios taip pat veiksmingai, kaip ir ekstradicija, pasiekti tikslą išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos, egzistavimas gali būti konstatuotas tik su sąlyga, kad ta trečioji valstybė iš tikrųjų duoda tokį sutikimą. Taigi, mano nuomone, Sprendime *Raugevicius* Teisingumo Teismo padaryta išvada turi būti suprantama kaip iš esmės ir neišvengiamai apimanti tokią sąlygą, kad tikslas išvengti prašomo išduoti asmens nebaudžiamumo rizikos galėtų būti realiai ir veiksmingai pasiektas.

52. Šiuo klausimu reikia patikslinti, kad prašomoji valstybė narė, kuri saugo savo piliečius nuo ekstradicijos, neturi išlikti pasyvi, kai jai pateikiamas ekstradicijos prašymas siekiant įvykdyti bausmę, susijęs su jos teritorijoje nuolat gyvenančiu Sąjungos piliečiu. Jei šios valstybės narės nacionalinėje teisėje numatyta galimybė, kad trečiosios valstybės paskirta laisvės atėmimo bausmė gali būti atlikta jos teritorijoje su sąlyga, kad ši trečioji valstybė su tuo sutinka, pagal SESV 18 ir 21 straipsnius prašomoji valstybė narė įpareigojama aktyviai siekti šios trečiosios valstybės sutikimo, šiuo tikslu naudodamasi visais bendradarbiavimo ir pagalbos baudžiamosiose bylose mechanizmais, kuriais ji gali naudotis, palaikydama santykius su ta trečiąja valstybe.

53. Jei, nepaisant šių mechanizmų įgyvendinimo, prašančioji trečioji valstybė nesutinka, kad atitinkama laisvės atėmimo bausmė būtų atlikta prašomosios valstybės narės teritorijoje, SESV 18 ir 21 straipsniai nekliudo šiai valstybei narei įvykdyti prašomo išduoti asmens ekstradicijos, laikantis jai pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos tenkančių pareigų [39].

54. SESV 18 ir 21 straipsniuose prašomajai valstybei narei nustatyta pareiga užtikrinti, kad jos teritorijoje nuolat gyvenantis Sąjungos pilietis apsaugos nuo ekstradicijos srityje būtų vertinamas lygiai taip pat, kaip ir jos pačios piliečiai, pasiekia ribą, kai, nesant prašančiosios trečiosios valstybės sutikimo, šioje trečiojoje valstybėje paskirta laisvės atėmimo bausmė negali būti vykdoma prašomosios valstybės narės teritorijoje. Iš to atsirandantis skirtingas šių dviejų kategorijų piliečių vertinimas tokiu atveju yra pateisinamas tikslu kovoti su nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumu.

[38] Žr. Sprendimą *Raugevicius* (50 punktas ir rezoliucinė dalis).

[39] Primenu, kad tai reiškia, jog prašomoji valstybė narė prieš tai turi įsitikinti, kad ši ekstradicija nepažeis Pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnyje įtvirtintų teisių.

55. Tokia išvada padeda išvengti prieštaravimo tarp pagal Sąjungos teisę prašomajai valstybei narei tenkančių pareigų ir tos pačios valstybės narės įsipareigojimų pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos. Iš tiesų, jeigu prašančioji trečioji valstybė sutiktų, kad aptariama laisvės atėmimo bausmė būtų vykdoma prašomosios valstybės narės teritorijoje, jos pateiktas ekstradicijos prašymas taptų negaliojantis. Priešingu atveju Sąjungos teisė prašomajai valstybei narei nedraudžia įvykdyti reikalaujamo asmens ekstradicijos po to, kai aktyviai stengiamasi gauti prašančiosios trečiosios valstybės sutikimą [40]. Taigi šis sprendimas padeda užtikrinti veiksmingą ir pasitikėjimu grindžiamą tarptautinį bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis teisėsaugos srityje.

56. Būtent atsižvelgiant į šiuos analizės elementus reikia nustatyti, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, Vokietijos Federacinė Respublika pagal Sąjungos teisę privalo atsisakyti vykdyti S. M. ekstradiciją į Bosniją ir Hercegoviną, nors ji neturi teisės netenkinti šios trečiosios valstybės prašymo pagal Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalį.

57. Šiuo klausimu svarbu patikslinti, kad S. M. Bosnijoje ir Hercegovinoje skirtos bausmės vykdymas Vokietijos teritorijoje atrodo galimas pagal Vokietijos teisę [41]. Iš IRG 48 straipsnio ir 57 straipsnio 1 dalies matyti, kad užsienyje paskirta bausmė gali būti vykdoma Vokietijoje, jei su tuo sutinka trečioji valstybė, kurioje ši bausmė buvo paskirta. Taigi S. M. galėtų Vokietijos teritorijoje atlikti bausmę, kuri jam buvo paskirta Bosnijoje ir Hercegovinoje, bet tik jei pastaroji valstybė su tuo sutiktų.

58. Taigi šiomis aplinkybėmis ekstradicijai alternatyvios priemonės, mažiau ribojančios S. M. naudojimąsi teise laisvai judėti ir apsigyventi, taikymas priklausys nuo to, ar bus gautas Bosnijos ir Hercegovinos sutikimas.

59. Pagal SESV 18 ir 21 straipsnius kompetentingos Vokietijos valdžios institucijos įpareigojamos taikyti visus bendradarbiavimo ir pagalbos baudžiamosiose bylose mechanizmus, kuriais jos gali naudotis palaikydamos santykius su šia trečiąja valstybe, tam, kad gautų šios trečiosios valstybės sutikimą vykdyti jos paskirtą laisvės atėmimo bausmę Vokietijos teritorijoje. Šios valdžios institucijos veiks taip, kad būtų mažiau ribojamas S. M. naudojimasis teise laisvai judėti ir apsigyventi, ir kiek galima stengsis išvengti rizikos, kad dėl šios neįvykdytos bausmės asmuo liktų nenubaustas už nusikalstamą veiką, dėl kurios priimtas nuosprendis [42]. Kartu minėtos valdžios institucijos skatins nuteistojo asmens reintegraciją į visuomenę po to, kai jis bus atlikęs savo bausmę [43].

60. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad jei Bosnija ir Hercegovina sutiks, kad S. M. paskirta bausmė būtų įvykdyta Vokietijos teritorijoje, pradinis ekstradicijos prašymas taps negaliojantis ir bus pakeistas prašymu perimti šios bausmės vykdymą Vokietijos teritorijoje. Taigi pagal Europos konvenciją dėl ekstradicijos Vokietijos Federacinė Respublika nebeprivalės vykdyti S. M. ekstradicijos į Bosniją ir Hercegoviną.

[40] Kadangi atrodo, jog mano siūlomas sprendimas gali neutralizuoti Sąjungos teisės ir Europos konvencijos dėl ekstradicijos nesuderinamumą, SESV 351 straipsnis, nors ir buvo paminėtas per teismo posėdį, man neatrodo reikšmingas atsakant į šį prejudicinį klausimą.

[41] Primenu, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, kadangi S. M. jau yra Vokietijos teritorijoje, Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencija neturi reikšmės.

[42] Žr. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:616, 82 punktas).

[43] Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad Sąjungos piliečio socialine reintegracija valstybėje narėje, kurioje jis galutinai integravosi, yra suinteresuota ne tik pastaroji valstybė narė, bet ir Sąjunga apskritai. Žr., be kita ko, 2018 m. balandžio 17 d. Sprendimą *B ir Vomero* (C-316/16 ir C-424/16, EU:C:2018:256, 75 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61. Priešingu atveju, jei Bosnija ir Hercegovina nesutiks, kad S. M. bausmė būtų vykdoma Vokietijos teritorijoje, Vokietijos valdžios institucijos negalės pasinaudoti jokia kita alternatyvia priemone nei ekstradicija, kuri leistų taip pat veiksmingai pasiekti tikslą išvengti šio Sąjungos piliečio nebaudžiamumo rizikos. Taigi pagal SESV 18 ir 21 straipsnius nebus draudžiama S. M. išduoti šiai trečiajai valstybei, kaip tai numatyta Europos konvencijoje dėl ekstradicijos [44].

62. Galiausiai patikslinu, kad SESV 18 ir 21 straipsniai, mano nuomone, neturėtų būti aiškinami taip, kad dėl ekstradicijai alternatyvios priemonės, mažiau ribojančios Sąjungos piliečio naudojimąsi teise laisvai judėti ir apsigyventi, paieškų prašomoji valstybė narė būtų įpareigota iš dalies pakeisti savo deklaraciją, pateiktą pagal Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, taip, kad jos teritorijoje nuolat gyvenantiems kitų valstybių narių piliečiams visais atvejais būtų suteikta tokia pati apsauga kaip ir jos pačios piliečiams. Teisingumo Teisme vykusios diskusijos šiuo klausimu parodė, kad tokio pakeitimo galimybė neatrodo teisiškai tikėtina [45]. Be to, kaip jau minėjau, man neatrodo, kad Teisingumo Teismas aiškina SESV 18 ir 21 straipsnius taip, kad pagal juos reikalaujama, kad prašomoji valstybė narė, kuri saugo savo piliečius nuo ekstradicijos, automatiškai ir absoliučiai užtikrintų tokią apsaugą kitų valstybių narių piliečiams. Teisingumo Teismas šiuos straipsnius veikiau aiškina taip, kad jais prašomoji valstybė narė įpareigojama, kiek tai susiję su valstybe nare, kurios pilietis yra reikalaujamas asmuo, ar prašančiąja trečiąja valstybe, naudoti jai prieinamus bendradarbiavimo ir pagalbos baudžiamosiose bylose mechanizmus, priklausomai nuo to, ar ekstradicijos prašymas pateiktas baudžiamojo persekiojimo tikslais, ar siekiant įvykdyti bausmę, kad aktyviai siektų nustatyti, ar egzistuoja ekstradicijai alternatyvi priemonė, leidžianti taip pat veiksmingai pasiekti tikslą išvengti reikalaujamo asmens nebaudžiamumo.

V. Išvada

63. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) pateiktą prejudicinį klausimą:

SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama, kad tuo atveju, kai pateikiamas ekstradicijos prašymas siekiant įvykdyti Sąjungos piliečio, nuolat gyvenančio prašomosios valstybės narės teritorijoje, laisvės atėmimo bausmę, ši valstybė narė, pagal kurios nacionalinę teisę draudžiama jos pačios piliečių ekstradicija siekiant įvykdyti bausmę už Sąjungos ribų ir numatoma galimybė tokią užsienyje paskirtą bausmę atlikti jos teritorijoje, jei prašančioji trečioji valstybė su tuo sutinka, įvykdytų šio Sąjungos piliečio ekstradiciją, vadovaudamasi pagal tarptautinę teisę prisiimtais įsipareigojimais, jeigu ji negali pasirūpinti, kad ta bausmė būtų iš tikrųjų įvykdyta.

[44] Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad, atsižvelgiant į Suomijos Respublikos ir Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracijų, pateiktų pagal Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą, turinio skirtumą, kiek tai susiję su sąvokos „piliečiai“ apibrėžtimi, kaip ji suprantama pagal šią konvenciją, antroji valstybė narė neturi tokios pat veiksmų laisvės kaip pirmoji valstybė narė, kiek tai susiję su galimybe atsisakyti vykdyti Sąjungos piliečio, nuolat gyvenančio jos teritorijoje, ekstradiciją.

[45] Iš tiesų iš Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies b punkto formuluotės matyti, kad deklaracija yra pateikiama ratifikavimo ar prisijungimo dokumento pasirašymo ar pateikimo momentu, o vėlesnis šios deklaracijos pakeitimas nėra numatytas. Be kita to, minėtos deklaracijos pakeitimas siekiant, kad apsauga nuo ekstradicijos būtų taikoma ir kitų kategorijų asmenims nei aptariamos valstybės piliečiai, galėtų prieštarauti Europos konvencija dėl ekstradicijos siekiamam tikslui.

Taigi prašomoji valstybė narė gali įvykdyti šią ekstradiciją tik tada, jei įvykdo jai pagal SESV 18 ir 21 straipsnius tenkančią pareigą aktyviai siekti prašančiosios trečiosios valstybės sutikimo, tuo tikslu pasitelkdama visus bendradarbiavimo ir pagalbos baudžiamosiose bylose mechanizmus, kuriais ji gali naudotis, palaikydama santykius su šia trečiąja valstybe, ir jei pastaroji nesutinka, kad atitinkama bausmė būtų atlikta prašomosios valstybės narės teritorijoje.